

Nationaal Archief
Mw. drs. A.J.M. Doek,
algemene rijksarchivaris
Postbus 90520
2509 LM 'S-GRAVENHAGE

Datum
18 november 2022
Kenmerk
TPW/U202200797
Telefoon
06 13632929
Bijlage(n)
1

Onderwerp
Ontwerpselectielijst e-mailbewaring

Geachte mevrouw Doek,

Hierbij bieden wij u de *Ontwerpselectielijst e-mailbewaring gemeentelijke en intergemeentelijke organen 2022* (hierna: Ontwerpselectielijst e-mailbewaring) ter vaststelling aan. Dit namens gemeenten en intergemeentelijke organen, die ons hebben gemachtigd om het ontwerp op te stellen en dat ook hebben goedgekeurd.¹

Onder gaan wij in op de volgende aspecten:

- De aanleiding en opzet van de selectielijst
- Het strategisch informatieoverleg (compliance aan de wettelijk voorgeschreven procedure)
- De verhouding tot persoonsgegevensbescherming
- De uitvoerbaarheid van de ontwerpselectielijst
- De deelnemende gemeenten en intergemeentelijke organen
- De ingangsdatum
- Evaluatie van de selectielijst

Aanleiding en opzet

Aanleiding tot de Ontwerpselectielijst e-mailbewaring vormt de worsteling die gemeenten, zoals vele andere bestuursorganen, ervaren met de (zaakgerichte) archivering van e-mailberichten. Om hiervoor een oplossing te bieden is deze selectielijst opgesteld volgens de principes van de Capstone-methodiek. Daarbij is de methodiek van waardering van het Nationaal Archief naar het voorbeeld van het Rijksprogramma Duurzaam Digitale Informatiehuishouding (RDDI) benut. Korthedshalve wordt verder naar het document verwezen.

¹ De machtigingen en goedkeuringen worden u separaat aangeboden.

Strategisch informatieoverleg

Over het ontwerp is door de VNG Adviescommissie Archieven op 7 oktober 2021 en 12 mei 2022 een strategisch informatieoverleg (SIO) gevoerd als bedoeld in de nota van toelichting op artikel 3 van het Archiefbesluit 1995 (hierna: Ab). De samenstelling van de Adviescommissie Archieven voldoet aan het in artikel 3, lid 1 Ab bepaalde. De heer prof. dr. P. Th. van de Laar heeft daarbij opgetreden als deskundige op het terrein van de relatie tussen burger en overheid en de betekenis van overheidsinformatie voor deze relatie. Dit op voordracht van de Adviescommissie in conformiteit met artikel 3b, lid 1 Ab. De verslagen van het SIO zijn beschikbaar voor inzage.

Persoonsgegevensbescherming

E-mailberichten bevatten vaak en veel persoonsgegevens. Volgens de Algemene verordening gegevensbescherming (hierna: AVG) mogen niet onnodig veel persoonsgegevens worden verwerkt en moeten zij niet langer bewaard worden dan strikt nodig voor het doel waartoe zij zijn verwerkt. Het bewaren van e-mailberichten volgens de termijnen uit deze selectielijst is niet alleen in het belang van de bedrijfsvoering van de gemeente en de verantwoording van het handelen van het college aan de raad en interbestuurlijke toezichthouders. Maar ook voor betrokken burgers en ondernemers die rechten en plichten hebben en daarvoor een schriftelijk bewijs zoeken. Betrokkenen die verzonden of ontvangen e-mails van de gemeente niet kunnen vinden, kunnen daardoor ernstige problemen ervaren. De bewaartermijn van 7 jaar voor e-mailberichten van niet-sleutelfunctionarissen sluit aan bij de termijn voor financiële verantwoording, terwijl (bestuurlijke) toezeggingen van sleutelfunctionarissen een blijvende waarde hebben. Op grond hiervan zijn de termijnen verenigbaar met het belang van persoonsgegevensbescherming.²

Uitvoerbaarheid

Omdat met het werken met de Capstone-methodiek in de praktijk weinig ervaring is opgedaan, hebben de gemeenten Den Haag en Rotterdam pilots uitgevoerd om de haalbaarheid van de selectielijst in de praktijk te testen. Daarbij is aandacht uitgegaan naar de technische aspecten van de export naar een duurzame bewaaromgeving, de tijdige vernietiging van e-mail van niet-sleutelpersonen en de tijdige verwijdering van e-mailberichten voor privédoeleinden. Daarnaast is aandacht besteed aan organisatie-culturele aspecten van het implementatietraject. Conclusie van de pilots is dat de Ontwerpselectielijst e-mailbewaring uitvoerbaar is. Er zijn marktoplossingen beschikbaar om e-mailberichten van een Microsoft Exchange-omgeving naar een duurzame bewaaromgeving om te zetten. De technologie is bovendien voortdurend in ontwikkeling; in de toekomst zullen er meer en meer mogelijkheden komen om de Capstone-methodiek toe te passen.

Deelnemers

De Ontwerpselectielijst e-mailbewaring is op verzoek van de gemeenten Den Haag en Rotterdam opgesteld. Wij hebben alle gemeenten in de gelegenheid gesteld om aan te sluiten op de ontwerpselectielijst. Daarbij is aangetekend dat het een innovatietraject betreft. Het doel was niet dat alle gemeenten aansluiten, maar alleen gemeenten die gemotiveerd en technisch in staat zijn om de selectielijst te implementeren. De deelname van ruim 100 gemeenten en intergemeentelijke organen is dan ook boven verwachting. Die toont aan hoe groot de behoefte is en ook de (investerings)bereidheid van deze koplopers om een stap voorwaarts in e-mailarchivering te maken.

² Dit uitgangspunt is in lijn het advies van prof. mr. G-J. Zwenne en mr. D.V. Bondarchuk *Bewaarbeleid m.b.t. e-mail binnen de rijksoverheid* (Brinkhof Advocaten, 14 mei 2018) en de Privacy Impact Assessment van RDDI (RDDI, 23 mei 2018). Dit uitgangspunt is in lijn het advies van prof. mr. G-J. Zwenne en mr. D.V. Bondarchuk *Bewaarbeleid m.b.t. e-mail binnen de rijksoverheid* (Brinkhof Advocaten, 14 mei 2018) en de Privacy Impact Assessment van RDDI (RDDI, 23 mei 2018).

Een aantal gemeenten heeft iets meer tijd nodig om het interne besluitvormingsproces te doorlopen. Zij zenden de akkoordverklaring na en vragen meegenomen te worden bij de procedure. Wij vragen hiermee met coulance om te gaan en de ruimte te laten voor aansluiting tot het moment van terinzagelegging.

Ingangsdatum

Wens van de deelnemers is dat de selectielijst niet retroactief wordt vastgesteld. Wij spreken graag in overleg een datum van inwerkingtreden af dat voldoende ruimte laat aan gemeenten en intergemeentelijke organen om de nodige voorbereidingen voor de implementatie te treffen. Bijvoorbeeld 1 januari 2024.

Evaluatie

Wij zien de Selectielijst e-mailbewaring nadrukkelijk als experimenteel en innovatief. Wij stellen daarom voor dat een evaluatie plaatsvindt in 2025. Aan de hand van de evaluatie willen we bezien of de Selectielijst e-mailbewaring (eventueel in een aangepaste vorm) wordt gehandhaafd of geïntegreerd in de (opvolger van de) generieke *Selectielijst archiefbescheiden gemeenten en intergemeentelijke organen 2020*.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr. L.K. Geluk
Algemeen directeur